

Eidsfoss jernverks aktivitet i Konnerudområdet

Av Øivind Juul Nilsen
Thorrudgt 27
3031 Drammen

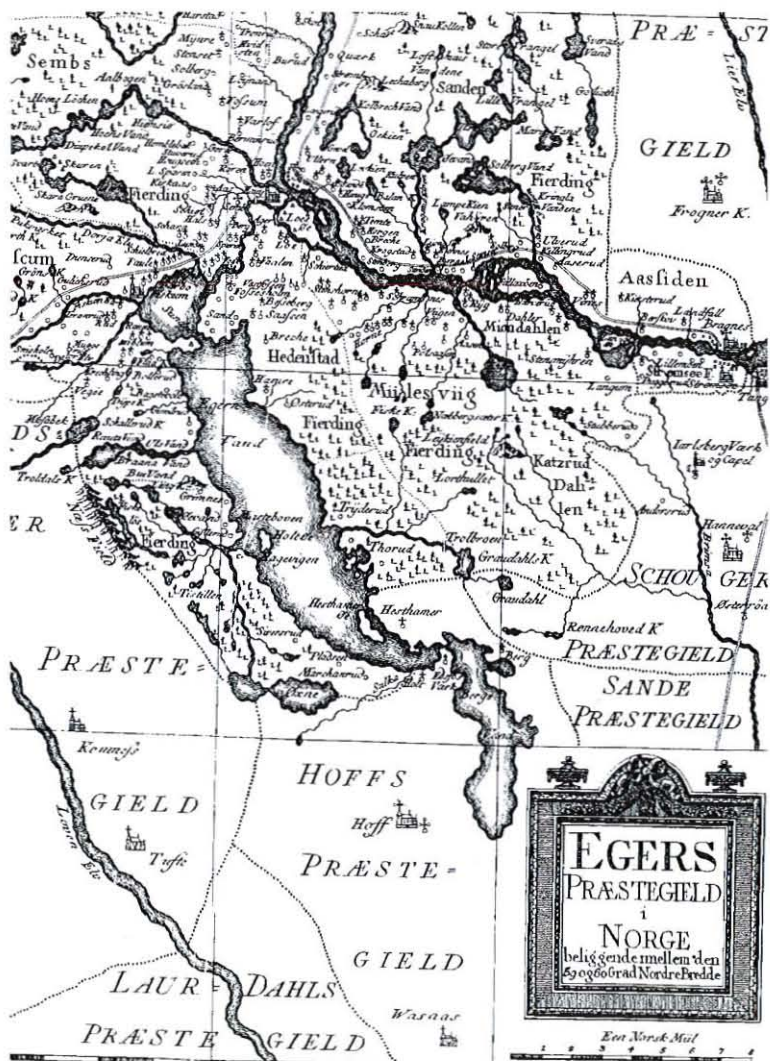
Konnerudområdet er rikt på malmer. Når vi tenker på dette området vil det være naturlig å tenke på mineraler som blyglans, sinkblende, svovelkis og kobberkis. Det er driften av gruver på disse mineralene området er mest kjent for, men det har også vært drift på til dels store forekomster av jernmalmer (hematitt og magnetitt). Det var drift i mange av disse gruvene mange år før Eidsfoss Jernverk ble etablert.

Historikk: En forutsetning da general Caspar Hermann von Hausmann anla Eidsfoss Jernverk i 1697 var at rettighetene til eksisterende og eventuelt nye jernmalforekomster i nordre del av Jarlsbergske grevskap ble overdratt verket. Disse rettighetene ble gitt Hausmann av grev Gustav Wilhelm Wedel von Jarlsberg samme år. Jens Olsen, som var eier av Hassel jernverk og forpakter av Kongsberg jernverk, opptok flere nye gruver i området i tiden 1690 til 1696. Dalemyr gruver, Nikkerud gruver, Åserud gruver og forekomstene i Risdalsåsen. Disse gruvene som "allerede med stor bemøie og bekostninger opfunne og til brukelighet brakte Jernmalmgruver" måtte Jens Olsen avstå til det nye verket. Hausmann ble pålagt av greven å komme til en rimelig ordning og dette innebar at

Olsen fortsatte noe av driften på disse forekomstene i en periode etter 1697.

Konnerudverket ble i 1801 knyttet nært til Eidsfoss Jernverk ved at Peder von Cappelen, som hadde kjøpt

Eidsfoss Jernverk i 1795, kjøpte dette. Det var ikke gruvedrift han satset på, men spikerhammerene langs Verkenselva. I 1820 anla han et lite smelteverk for gul messing på Konnerud.

Jernproduksjonen og gruve driften ved Eidsfoss Jernverk opphørte i 1876, men de opprettholdt sine rettigheter i feltet. Ved Narverud ble det levert malm til Tinnfoss jernverk i 1911 og i årene 1914-18 skal det ha blitt tatt ut noe malm fra Dalemyr gruver. Dette er antagelig det siste forsøk på drift av jerngruver i dette området.

Gruver og skjerp: Eidsfoss Jernverk opptok mange nye gruver og skjerp i området (dekker også deler av Sande kommune). Noen av de viktigste var: Narverud gruver som ble anlagt av Eidsfoss Jernverk ca. år 1700. Den ble drevet uten planmessig ledelse og på en så skjodesløs måte at den ene veggen i gruva raste ned og driften stoppet opp. Dikemark jernverk drev denne en periode (ca. 1780), men Eidsfoss Jernverk startet igjen drift i perioden 1820-73 og fra 1899 til

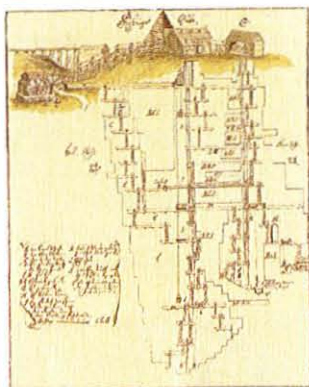
1913. Røgeberg gruver (Krambudalen) ble anlagt i 1779 av Eidsfoss Jernverk og var en viktig gruve for verket. Ved en domsavgjørelse i 1784 overtok Dikemark jernverk driften av denne. Thorrud gruver ble anlagt i 1698 og mer eller mindre drevet frem til 1860. Borgen gruve ble drevet fra 1697 til 1821. Åserud gruver ble drevet fra 1697 til 1799 samt noe drift frem til på 1860-tallet. Dalemyr gruve ble overtatt fra Hassel i 1697 og drevet periodevis helt frem til 1918. Nikkerud gruver overtatt fra Hassel i 1697, men forlatt p.g.a. kobolt. (Blåfargeverket på Modum drev denne i 1784-84.)

Andre gruver og skjerp som ble drevet av Eidsfoss Jernverk: Austadgruva fra 1697 og i perioder. Bjørnegruva (ved Hagatjern) fra 1697 til 1795. Bråten Sæter gruve fra 1698 til 1821. Flåten

gruve fra 1697 til 1795. Furuvald skjerp fra 1697 til 1795. Grinderud skjerp fra 1697 til 1795. Gulbrand skjerp fra 1697 til 1795. Jarens gruve fra 1697 til 1795. Kjennerud skjerp fra 1697 til 1795. Klevjer skjerp fra 1697 til 1795. Kollerud skjerp fra 1697 til 1795. Korsgård og Nedberg gruver drevet på 1800-tallet. Langmyer skjerp fra 1697 til 1795. Langum skjerp fra 1697 til 1795. Mosteflaaten skjerp fra 1697 til 1799. Myllesvik skjerp fra 1758. Rien jerngruver fra 1697 til 1795. Røe gruve fra 1697 til 1705. Steglevann skjerp fra 1697 til 1795. Stordammen skjerp fra 1697 til 1795. Stormoen skjerp (Lønnerud) fra 1697 til 1795. Såsen og Besseberg gruver fra 1780, malmen her ble delt mellom Eidsfoss Jernverk og Hassel jernverk. Tyvsæter skjerp fra 1697 til 1795. Viulsrud gruve fra 1697.

Førstedagsbrev

0240 av 1000

Kongensgruve, Kongsberg ca. 1715

NAGS

Norske Amatørgjælgers Sammenslutning

NAGS, FÅR KLUBBEN FØRSTEDAGSKONVOLTENE TIL 25 KR PR STK.

"Privatbestillinger" koster kr 40 pr. eksemplar.

Send foreningens eller din egen bestilling snarest til: Niels Abildgaard, Sagveien 96, N-1414 Trollåsen

I tillegg til prisen på 25 kr pr. førstedagsbrev, vil det påløpe en fast porto på kr. 10,- pr. bestilling.

Thor Sørli

Fortsatt er det mulig for de klubber som ikke fikk med seg NAGS' tilbud til klub-

bene:
SENDER KLUBBEN EN SAMLE-BESTILLING TIL